

Kønsdebatten udstillet: Skal kvinder virkelig være nøgne for at blive udstillet på et museum?

søndag 20. mar. 2022 kl. 18:30

Lisbeth Kirstine Helbo Hansen lihh@fynskemedier.dk

Det er et af mange spørgsmål, som Arken Museum for Moderne Kunst rejser med udstillingen "Kvinder i opbrud". Udstillingen undersøger kvinders fremstilling i de seneste 150 års kunsthistorie. Der er 117 værker at gå på opdagelse i. Nogle forholder sig til kvindekroppens idealer, mens andre nærstuderer kvindens køn og grænserne mellem det maskuline og feminine. Udstillingens mål er at danne grobund for samtaler om køn, identitet og roller i samfundet. På en sprød, solbeskinnet forårsdag sidder en københavnsk folkeskoleklasse musestille på gulvet i et mørkt lokale på Arken Museum for Moderne Kunst i Ishøj. Eleverne kigger op på et over hundrede år gammelt fotografi, der tilsyneladende forestiller et ægtepar i en robåd. De bliver bedt om at nærstudere fotografiet og fortælle, hvad de ser.

En elev får straks øje på, at ægteparret i virkeligheden er to kvinder. Den ene er klædt ud som mand. Noget, der i dag ikke ville vække opstandelse, men det gjorde det, dengang kunstnerne Bolette Berg og Marie Høgh satte sig i robåden og lod sig fotografere. Værket er et af de første, som museets gæster møder, og er med til at sætte scenen for et af udstillingens mange emner: kvindekønnet.

"Kvinder i opbrud"

Forårets store udstilling på Arken Museum for Moderne Kunst i Ishøj stiller skarpt på 150 års forskelligartede fremstillinger af kvinder og køn i kunsten.

Udstillingen er åben og kan ses til og med 14. august 2022.

Først vender vi sammen med seniorkurator og samlingschef Dorthe Juul Rugaard blikket mod udstillingens første værk. Det hedder "Om: De tomme sider" og består af en serie af kunstbøger fra det tyske forlag Taschen Buch. En serie, de fleste kender fra museernes gavebutikker. Da værket blev til, bestod serien af 90 kunstnere. 85 mænd og fem kvinder. Det fik Ditte Ejlerskov og EvaMarie Lindahl til skrive en mail til Taschen Buch, hvor de tilbød at hjælpe forlaget med at finde flere kvindelige kunstnere. Forlaget takkede pænt nej. Som en reaktion på afslaget har kunstnerne selv tilføjet en række bøger med kvindelige kunstnere til serien. Tricket er, at de tilføjede bøger har fået et cover, mens indmaden består af blanke sider.

- Det her er et værk, hvor du kan bladre i bøgerne. Faktisk *skal* du bladre. Det er en del af oplevelsen. Nogle kunstnere kender de fleste. Jackson Pollock for eksempel. Han har en bog med tekst. Det har Louise Bourgeois ikke, selvom hun er en berømt kunstner, siger Dorthe Juul Rugaard og bladrer i de tomme sider.

- Når du kigger på bogforsiderne og navnene, kan det også svært at gætte, om bogen handler om en mand eller kvinde. Det rejser spørgsmål om, hvordan kunstens kommercielle led repræsenterer kvindelige kunstnere, og har eksempelvis betydning for, hvilke udstillinger museerne laver, og hvordan markedet prissætter værker af kvindelige kunstnere.

Kvindeligt fravær

"Om: De tomme sider" repræsenterer det ene af udstillingens to spor: tilstedeværelsen af kvinder i kunsthistorien. Det andet spor er det kønspolitiske og handler om synet på kvindekroppen. Det bliver illustreret ved Kai Nielsens stående kvindefigur, som er nøgen, yndefuld og frodig. Idealet på den perfekte kvinde. Bag skulpturen hænger et guldaldermaleri af den danske maler Sofie Holten. Dorthe Juul Rugaard udpeger det som et af udstillingens vigtigste værker:

2/7

Sophie Holten, "En lille pige ved en rød låge", uden år. Øregaard Museum. Foto: Ole Haupt

- Det forestiller en lille pige, der har hånden på en rød låge. Hun kigger direkte på os. Lågen repræsenterer porten til den moderne kvindekamp, der tog fart for 150 år siden. På daværende tidspunkt manglede kvinderne grundlæggende rettigheder. Motivet er unikt for sin tid, fordi det var sjældent, at en lille pige fik lov at få hovedfokus. Normalt ville hun være statist.

Udstillingen indeholder 117 værker opdelt i rum og emner, som fungerer som en rettesnor for publikum. De mange værker illustrerer, at nutidens kønspolitiske debat har mange facetter. Groft sagt findes der lige så mange feminismer som feminister. Derfor er det også vigtigt for Dorthe Juul Rugaard at understrege, at udstillingen ikke har til hensigt at trække en bestemt politisk eller ideologisk forståelse ned over folk. Tværtimod:

- Vi har været meget bevidste om at have både mandlige og kvindelige kunstnere repræsenteret. Vi vil gerne give mulighed for en nuanceret oplevelse, hvor man kan tænke sine egne tanker ud fra egen livsforståelse og egne erfaringer. Udstillingen er ikke et manifest.

#Metoo på museum

Kvinder i opbrud udspringer af de seneste års diskussion og ophedede debat om køn, identitet og #metoo-bevægelse. I Danmark har aborten været fri siden 1973. I Polen er det stort set umuligt at få foretaget en abort. I Danmark blev transkønnethed først fjernet fra listen over psykiske sygdomme i 2017. Udstillingen er en rejse i tid og traditioner, men den stiller også aktuelle spørgsmål såsom, hvor vi er på vej hen, hvad vil det sige at være kvinde, og om man kan have monopol eller patent på feminitet.

3/7

Paul Gauguin, "Syende kvinde", 1880. Foto: Ny Carlsberg Glyptotek, København

Museet har fokuseret på at skabe samtaler mellem værkerne. Nogle understøtter hinanden, mens andre fungerer som modpoler. Det er blandt andet illustreret i det grønne rum, der har temaet blikke på kroppen. Her hænger et klassisk værk af Paul Gauguin side om side med en protestplakat af Guerrilla Girls. Plakaten spørger, om en

kvinde skal være nøgen for at kunne komme ind på kunstmuseet The Met i New York. Paul Gauguins maleri hedder "Syende kvinde" og forestiller netop en nøgen kvinde.

En anden modpol er den danske kunstner Luna Scales, som i et videoværk lægger sin nøgne krop til skue.

4/7

Luna Scales, "Fysisk statusrapport 2.0", 2021 (videostill). Foto: Luna Scales

- Luna Scales har en muskelsygdom. Hendes krops fysiske tilstand står beskrevet i en journal. Den bruger hun, når hun skal søge om hjælp hos det offentlige. I kunstværket læser en stemme op fra journalen, og på den måde opstår der et møde mellem kroppen som ideal og som uperfekt, forklarer Dorthe Juul Rugaard og peger på sammenhængen mellem Gauguin og Luna Scales.

Marilyn Monroe og Lili Elbe

Det næste rum er det lyserøde. Det går i kødet på populærkulturen. Her kan du blandt andet gå på opdagelse i Andy Warhols ikoniske Marilyn Monroe-fotografier og danske Gerda Wegeners maleri af Lili Elbe, der har fået fornyet fokus efter filmen "Den danske pige", der handler om Lili Elbes transformation fra mand til kvinde. Rummet indeholder også et maleri, der hedder "Ida". Det er malet af Lena Johansson i 2021. Det forestiller en teenagepige, der sidder i et køkken i færd med at spise et æble.

5/7

Lena Johansson, "Ida", 2021. Courtesy kunstneren og Andréhn-Schiptjenko, Stockholm, Paris. Tak til Reto Schmid.

- Hendes blik er identisk med Sofie Holtens lille pige, som vi talte om tidligere. Hun kigger konfronterende på os, mens hun tager en bid af et æble. Det er helt sikkert en reference til syndefaldsmyten, men hun spiser uden skam, bemærker Dorthe Juul Rugaard.

I det grønne rum er temaet køn. Her har museet samlet 1970'ernes kropskunst. Det indeholder flere billeder, hvor kunsterne leger med kønsidentitet og bruger deres egen krop som materiale i kunsten. Den

nonbinære kunstner Cassils' pinupbilleder fremhæver Dorthe Juul Rugaard som et værk, der kan gøre nogenle usikre, når de møder et menneske og en krop, der er svær at placere i de vante køns kategorier.

6/7

Cassils, Pin-up fra magasinet Lady Face Man Body, No. 2, 2011. Foto: Cassils with Robin Black

Vi slutter, hvor vi begyndte. Hos folkeskoleeleverne, der har slået sig ned og kigger hypnotiserede på Cindy Shermans værk "Uden titel #470". Det forestiller en kvinde med tydeligt maskuline træk, og eleverne bliver bedt om at reflektere over det, de ser, og hvordan det påvirker dem. Der bliver småhvasket lidt, om det nu er en mand eller en kvinde, de ser på.

7/7

Cindy Sherman, "Uden titel #470", 2008. Foto: Moderna Museet/Åsa Lundé

Det er i øvrigt også det, Dorthe Juul Rugaard håber, at publikum får lyst til, når de har set udstillingen. Der er nemlig mange indtryk undervejs.

- Det er så individuelt, hvad udstillingen gør ved os. Det har vi også haft fokus på undervejs. Køn og krop er følsomme emner. Vi vil gerne bidrage til debatten med vores udstilling, da vi alle er spundet ind i de historier, som udstillingen fortæller, uanset hvem vi er, og hvordan vi identificerer os, siger hun.

Forsiden netop nu